

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติของบุคลากรศูนย์สาธิตการพัฒนาศึกษา ในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อครอบคลุมถึงปัจจัยเอื้อ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนางาน โดยใช้มาตรฐานของกรมอนามัยเป็นพื้นฐานแนวคิด และใช้กระบวนการเชิงคุณภาพในการค้นหาข้อเท็จจริงในสถานการณ์จริง จากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อค้นพบจากการวิจัยเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ และข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นบทเรียนแก่หน่วยงานที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รายละเอียดของวิธีการศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจาก กระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จะมุ่งเน้นที่ข้อมูลเชิงลึกและเฉพาะเจาะจงมากกว่าการเน้นคำตอบที่เป็นสามัญทั่วไป (generalization) ดังนั้นขั้นแรกผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามากที่สุด (Information-rich case) โดยดูจาก ประวัติการศึกษาที่เป็นภูมิหลังของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเลือกพยาบาล เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากมีความรู้ในเรื่องการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อดีที่สุด และเกี่ยวข้องโดยตรงกับ กิจกรรมการควบคุมป้องกันการติดเชื้อในหน่วยงาน บุคคลต่อไป ที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือกได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ เนื่องจากเป็นบุคลากรระดับบริหารที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในพื้นที่ สัมผัสกับข้อมูลตลอดเวลา จึงทำให้ทราบบริบทของพื้นที่อย่างละเอียด นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการภายในองค์กร ซึ่งบุคลากรทั้งสองถือเป็นkey informant ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เมื่อได้ผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัย ได้ สุ่มแบบ snowball sampling โดยสอบถามถึง ผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ได้ละเอียดมากที่สุด โดยการแนะนำต่อๆ กัน ทั้งจากผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคลากรระดับปฏิบัติที่ผู้วิจัยเข้าร่วมปฏิบัติงานในแต่ละห้อง ได้รายชื่อบุคลากร 20 คน ผู้วิจัยจึงจัดกลุ่มบุคลากรที่มีลักษณะร่วมคล้ายกันมากที่สุด (homogeneous sample) ทั้งด้านประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และอายุ เพื่อร่วม สนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม เนื่องจากสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกัน จะมีประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกันได้มาก สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลกันจนได้รายละเอียดและความลึกของข้อมูล โดยไม่มีผู้ชี้นำกลุ่ม

หลังจากเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลยังมีความหลากหลาย ไม่อึดอัด และบุคลากรในศูนย์สาริตการพัฒนาคี มีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูล จากบุคลากรที่เหลือทั้งหมด เพื่อจะได้ทราบมุมมองของบุคลากรที่เป็นเสียงส่วนน้อย ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมีความ ครบถ้วน ละเอียดย ในทุกแง่มุม และครอบคลุมทุกเงื่อนไข อันจะส่งผลให้ ผู้วิจัยมองเห็นความเป็นทั้งหมด (holistic) และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้รอบด้าน ในทุกมิติ โดยการใช้การสัมภาษณ์รายบุคคลในบุคลการกลุ่มเล็ก ที่มีจำนวนไม่เกิน 2 คน เช่นคนครัว และทำการสนทนากลุ่มเล็ก (small group discussion) ในกลุ่มที่มีบุคลากร 3-4 คน เช่นนักการภารโรง รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 37 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

กระบวนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย เพราะผู้วิจัยต้องใช้วิจารณญาณ ในการที่จะเลือกใช้เครื่องมืออย่างอื่นประกอบในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพน่าเชื่อถือ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก จะใช้กับบุคลากรที่คาดว่าจะมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มากที่สุด หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูง จะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด รอบด้าน ในทุกแง่มุม การสนทนากลุ่ม จะใช้ในกลุ่มที่ลักษณะร่วมใกล้เคียงกัน เพื่อ จะไม่ทำให้เกิดการชี้นำของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า การสังเกต ใช้ในกรณีที่ต้องการศึกษาองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม (setting) บริบทของพื้นที่ ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือต้องการ ตรวจสอบ ความแม่นยำของข้อมูล หรือ ปรากฏการณ์บางอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารใช้ในกรณีที่ต้องการศึกษา ความคิด และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูล จึงมีความเป็นเป็นธรรมชาติสูงซึ่งก่อนจะสร้างเครื่องมือที่ใช้ประกอบในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือข้อดี ข้อจำกัดของการใช้เครื่องมือชนิดนั้นๆ เพื่อให้มีทักษะในการบรรลุถึงสมรรถนะสูงสุดของการใช้เครื่องมือในแต่ละอย่างซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตำราและเอกสารที่เกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน แนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือดังกล่าวประกอบด้วย

1. ข้อมูลบุคลการ เช่น อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ในสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน การได้รับการสอน / อบรมฟื้นฟูในเรื่องการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในสถานเลี้ยงเด็กกลางวันในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ชื่อเรื่องที่อบรม สถาบันที่จัดอบรม ระยะเวลาที่อบรม ความต้องการการฝึกอบรม

2. การสังเกต เรื่อง กระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในศูนย์
 สาธิตการพัฒนาเด็ก โดยใช้มาตรฐานใน โครงการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่คู่มืองไทยแข็งแรงของกรม
 อนามัยเป็นพื้นฐานแนวคิดในการเข้าไปศึกษา และสังเกตกระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและ
 ป้องกันการติดเชื้อ ครอบคลุมเกี่ยวกับ การจัดการเกี่ยวกับเด็กการจัดการเกี่ยวกับบุคลากร
 การจัดการเกี่ยวกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การจัดการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร โดยใช้แบบบันทึก
 การสังเกต เพื่อลดเวลาในการบันทึกข้อมูล ซึ่งจะทำให้บุคลากรผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลาย และมี
 พฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติ มากยิ่งขึ้น การสังเกตและบันทึกข้อมูลทำโดยผู้วิจัย

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และแนวคำถาม สำหรับใช้ในการสนทนา
 กลุ่มหลังจากการศึกษากระบวนการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของศูนย์สาธิตการพัฒนา
 เด็ก ซึ่งจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open -ended) ประกอบแนวคำถามเกี่ยวกับ การรับรู้เกี่ยวกับ
 สถานการณ์การติดเชื้อในศูนย์ ขนาดของปัญหา ผลกระทบ บทบาทหน้าที่ การตระหนักถึงความ
 จำเป็นในการปฏิบัติตามมาตรฐาน สาเหตุของปัญหา เช่นด้านปัจจัยนำเข้า การสนับสนุนวัสดุ
 อุปกรณ์/ อัตรากำลัง ความรู้ที่จำเป็น ความสะดวกในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือของเด็กและ
 ผู้ปกครอง อื่นๆ

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) สำหรับพยาบาล ประกอบด้วยแนวคำถาม
 เกี่ยวกับ ความคิดเห็นต่อนโยบายศูนย์เกี่ยวกับมาตรการการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ
 การประเมินสถานการณ์การติดเชื้อ การวิเคราะห์ปัญหา บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในการควบคุม
 และป้องกันการติดเชื้อ การสนับสนุนเรื่องปัจจัยนำเข้า การสื่อสาร/สนับสนุนด้านความรู้ที่จำเป็น
 กระบวนการตรวจสอบประเมินผล ความพึงพอใจต่อคุณภาพการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกัน
 การติดเชื้อของบุคลากร

สำหรับ ผู้ดูแลเด็ก คนครัว ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ กิจกรรมที่ปฏิบัติ
 การรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การติดเชื้อในศูนย์ ขนาดของปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ
 การตระหนักถึงความจำเป็นในการปฏิบัติตามมาตรฐาน

3. การควบคุมคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการควบคุมคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ
 จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย กุมารแพทย์ 2 ท่าน พยาบาลเด็ก 1 ท่าน อาจารย์พยาบาล 1 ท่านและ
 พยาบาลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศศูนย์เด็กเล็ก 1 ท่าน โดยนำ แนวคำถามสำหรับสนทนากลุ่ม,
 การสัมภาษณ์เชิงลึก, แบบสังเกต ให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มดังกล่าว ตรวจสอบ ว่ามีความครบถ้วน
 ถูกต้องและสอดคล้องกับคำถามการวิจัยหรือไม่ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไป

ทดลอง สังเกต และสนทนากลุ่ม (pre-test) กับกลุ่มผู้ดูแลเด็กที่ศูนย์อนามัยที่ 6 เพื่อความเป็นไปได้ รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ ของข้อมูล (credibility) ด้วยวิธี การตรวจสอบสามเส้าด้วยข้อมูล (data triangulation check) โดยทำการเปรียบเทียบและตรวจสอบ (cross-check) ความแน่นอนของข้อมูล (consistency) โดยนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ (data sources) ที่เก็บ โดยวิธีการเชิงคุณภาพ ในเวลาเดียวกัน หรือต่างเวลาก็ได้ มาเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ เปรียบเทียบข้อมูลเอกสารกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และเปรียบเทียบข้อมูล จากการสนทนากลุ่มกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องเดียวกัน จากผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ คน

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นเลือกสนาม** ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่เพื่อความสะดวกและความเป็นไปได้ ในการทำวิจัย โดยพื้นที่ดังกล่าวต้องมีปัญหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ที่ตั้งไม่ไกลเกินไปเพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจะทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ไป เช่น ที่ตั้ง ขนาด โครงสร้างและ ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะเป็นพื้นที่ที่จะทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะ เป็นสถานเลี้ยงเด็กขนาดใหญ่ มีทำเลที่ตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัย การคมนาคมสะดวก ให้บริการเพื่อสาธิตรูปแบบการดูแลเด็กที่ได้มาตรฐาน สามารถใช้เป็นที่ศึกษาวิจัยของนักศึกษาได้

2. **ขั้นแนะนำตัว** โดยผู้วิจัยได้เข้าแนะนำตัวกับพยาบาลที่ศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะเพื่อข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน ทำให้ทราบว่า ยังมีอุปสรรคการติดเชื่อในศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะ และต้องการที่จะทบทวนระบบการควบคุมและป้องกันการติดเชื่อเพื่อหาจุดที่เป็นโอกาสในการพัฒนา โดยที่บุคลากรทุกคนยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3. **ระบุประเด็นที่ต้องการศึกษาวิจัย** ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และศึกษาถึง ปัจจัยนำเข้า หรือมาตรฐานเชิงโครงสร้างของศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังมีอุปสรรคการติดเชื่อ จึงทำให้ ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่า กระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื่อของบุคลากรในศูนย์สาธิตการพัฒนาคณะเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือก

ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในศูนย์สาธิตการพัฒนาศึกษา และได้นำผลการวิจัยนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตถึง ผู้อำนวยการศูนย์สาธิตการพัฒนาศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4. ขั้นสร้างความสัมพันธ์

4.1 ก่อนเริ่มกระบวนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าพบ รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ และพยาบาลเพื่อแนะนำตัว ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจึงเข้าพบบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ละห้อง โดยเรียงลำดับ จากเด็กเล็ก เด็กกลาง เด็กโต และเด็กเตรียม แนะนำตัว และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นอธิบายถึงวิธีการวิจัย เพื่อให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในวิธีการดำเนินการวิจัย และตระหนักในบทบาทและความสำคัญของการที่จะร่วมกันวิเคราะห์และหาหนทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

4.2 ขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

5. ขั้นเริ่มทำงาน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลตามแนวทางที่วางไว้ในเบื้องต้น โดยใช้วิธีการ เชิงคุณภาพ ตั้งแต่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการเก็บข้อมูลจะทำความเข้าใจกับการตรวจสอบ การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดบันทึก ซึ่งขั้นตอนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยวางแนวทางไว้ดังต่อไปนี้

5.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation Participant) ผู้วิจัยจะเข้าปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรใน แต่ละห้อง โดยเข้าช่วยเหลือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การดูแล กระตุ้น ให้เด็กรับประทานอาหารเช้า การช่วยดื่มน้ำอาหาร ดูแลให้เด็กแปรงฟัน เป็นต้น พร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานซ้ำอีกครั้งในแต่ละ พื้นที่ที่เข้าไปสังเกต หลังจากนั้นจึงทำการสังเกตการจัดการสิ่งแวดล้อม กระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของบุคลากร ตาม แบบสังเกตที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ (check list) และความสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างบุคลากร ในหน่วยงาน ระหว่างการสังเกตผู้วิจัยได้เลือกพยาบาลเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) เพื่อให้คำแนะนำ การแปลความหมาย และร่วมในการสังเกตกิจกรรมหรือปรากฏการณ์ บางอย่าง ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการทราบ เมื่อมีข้อสงสัยหรือต้องการคำอธิบายเพิ่มเติมจะทำการสอบถามจากผู้ปฏิบัติงานหรือพยาบาล และบันทึกเพิ่มเติมใน check list ซึ่งการสังเกตแต่ละครั้ง ถ้าผู้วิจัยต้องการถ่ายภาพ บันทึกเสียง จะขออนุญาตบุคลากรก่อนทุกครั้ง หลังสิ้นสุดการสังเกตในแต่ละวันผู้วิจัยจะทำการบันทึก รายละเอียดที่ได้จากการสังเกต ความรู้สึกและความเห็นของผู้วิจัย สะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกตเชื่อมโยงกับคำถามวิจัย มุมมอง/ ประเด็น ใหม่ ๆ

ที่เกิดขึ้นหลังการสังเกต การแปลความหมายในเบื้องต้น และสรุป เป้าหมายของการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม (setting) บริบทของพื้นที่ แบบแผนพฤติกรรม/กิจกรรมที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ทางสังคม และเพื่อให้มองเห็น ภาพรวมของกระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของบุคลากร

5.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth-interview) กับผู้ที่คาดว่าจะรู้ข้อมูลดีที่สุด (Key informants) ได้แก่พยาบาลประจำศูนย์สาธารณสุขการพัฒนาศักยภาพเด็ก รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีจำนวนน้อย เช่น คนครัว 2 คน และก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อม โดย ศึกษาแนวทางในการสัมภาษณ์ เทคนิค ในการสัมภาษณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างทำการสัมภาษณ์ และได้ทดลองใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้น ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กับผู้ดูแลเด็กที่ศูนย์อนามัยที่ 6 เพื่อดูความเป็นไปได้และทำให้มีความมั่นใจเมื่อนำไปสัมภาษณ์จริง

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Document Analysis) ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารไปพร้อมๆกัน ซึ่งเอกสารที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ได้แก่ สมุดบันทึกสุขภาพเด็ก รายงานการเจ็บป่วยของเด็ก สมุดบันทึกสถิติอุบัติการณ์การติดเชื้อ และการแปลผลข้อมูล โปรแกรมการให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้ปกครอง รายงานการประชุมประจำเดือน และเอกสารการมอบหมายงานรายบุคคล ซึ่งการได้มาของข้อมูลในแต่ละอย่าง ผู้วิจัยได้ขออนุญาต พยาบาล และรองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการทุกครั้ง ข้อมูลจากเอกสารจะช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมในบริบทของศูนย์สาธารณสุขการพัฒนาศักยภาพเด็ก ปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรกับสิ่งแวดล้อม โรคที่เป็นปัญหาสำคัญ แนวโน้มของอุบัติการณ์การติดเชื้อ นอกจากนี้ ยังใช้ข้อมูลเอกสารตรวจสอบความแม่นยำตรงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการสนทนากลุ่ม (ตรวจสอบสามเส้า)เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรที่สะท้อนถึง ภาระงานที่ไม่สมดุลกับจำนวนบุคลากร ผู้วิจัย จะตรวจสอบกับเอกสารการมอบหมายงานรายบุคคลถึงภาระงานอื่นนอกเหนือจากภาระงานประจำ/อัตราส่วนผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็ก และสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลให้ปริมาณงานเพิ่มขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือกิจกรรมอื่นๆที่ไม่มีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น

5.4 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยสมาชิกกลุ่มสนทนาประกอบด้วยกลุ่ม ผู้ดูแลเด็ก (ไม่รวมผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก) โดย แบ่งเป็น กลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 7-11 คน (รวมผู้วิจัย) จุดประสงค์ในการแบ่งเป็น กลุ่มย่อยเพื่อสะดวกในการควบคุมกลุ่มการสนทนากลุ่ม จะเลือกสมาชิกสนทนาจากผู้ที่มีลักษณะร่วม เหมือนกันมากที่สุด (Homogenous group sampling) โดยดูจาก ระดับการศึกษา อายุ ลักษณะงานที่ทำ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การสนทนากลุ่มมีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ และให้

บุคลากรที่ปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติ ที่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในมุมมองของคนใน (emic /insider viewpoint) และมีการร่วมคิด วิเคราะห์ หาทางออกของปัญหา อันจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของบุคลากร

5. จริยธรรมในการวิจัย

5.1 ผู้วิจัยเสนอ โครงร่างวิจัย ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หลังจากได้รับการอนุมัติแล้วจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูล

5.2 ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ให้ข้อมูล โดยแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า ข้อมูลพื้นฐานรายบุคคล และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก จะเก็บไว้เป็นความลับการประชุมกลุ่มถ้ามีการบันทึกเทป หรือถ่ายรูปต้องได้รับความยินยอมจากผู้ร่วมวิจัยก่อนทุกครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปจะส่งกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล หลังจากการถอดเทปแล้ว จะลบไฟล์เสียงในเทป ทั้งหมด และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ เมื่อ Quote ในงานวิจัยจะใช้นามแฝง และผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ร่วมวิจัย และ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ยังมีสถานภาพเป็นบุคลากรของศูนย์สาธิตการพัฒนาศึก ซึ่งอาจทำให้ไม่มีความเป็นอิสระในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการจริยธรรมขอขเว้นการลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรในแบบยินยอมของอาสาสมัครทั้งหมด (Waiver of documentation of consent) เมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว จึงทำการเก็บข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลให้ความยินยอมด้วยวาจา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

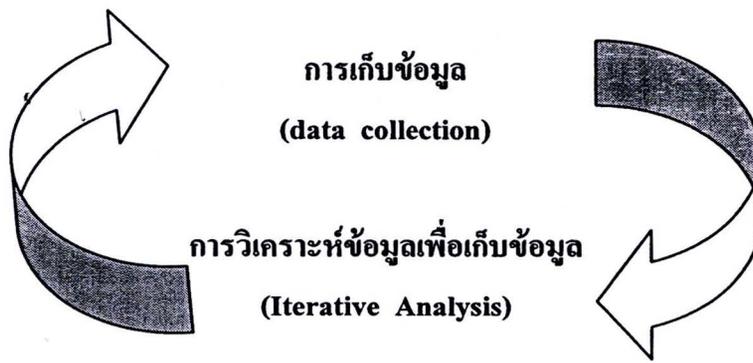
ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์/ ตรวจสอบ /ตีความหมาย คุณความความอิมตัวของข้อมูล (Saturated) ควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล ซึ่งจะทำให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้นั้นตอบคำถามการวิจัยครบถ้วนหรือไม่ และหลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ต่อเพื่อตรวจสอบวิเคราะห์หาความหมาย/คำอธิบาย และสร้างเป็นข้อสรุป ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยวางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยจะนำข้อความบรรยายมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกประเภท จัดหมวดหมู่ และให้รหัสข้อมูล (Coding) โดยยกตัวอย่างคำพูด (Quotation) ของผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และใช้ทฤษฎีและผลจากการวิจัยที่ได้ทบทวนมาเป็นแนวทางในการจัดกลุ่มของข้อมูล และให้รหัส หลังจากนั้น จึงทำการ

ตีความ (Interpret) และเชื่อมโยง อธิบายถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปเป็นประเด็นตามคำถามการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกประเภทเนื้อหา จัดกลุ่ม ตีความ และสรุป ตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากเอกสารอื่นๆที่บันทึกในเรื่องเดียวกัน

ซึ่งหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว พบว่ายังไม่ชัดเจนในประเด็นใดผู้วิจัยจะกลับไปเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้ง และวิเคราะห์เพิ่มเติม จนได้ข้อสรุป

ภาพที่ 2 กระบวนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการจัดกลุ่มข้อมูลและการให้รหัสข้อมูล

การสังเกต observe	ข้อมูล (data)	ความเห็น (comment)
ท่าทางลังเล ไม่แน่ใจ	“ขยะเราเอาไปทิ้งทุกวัน ไม่หมักหมม เลยไม่แยก” “ห้องหนูจะแยก แพมเพอร์สใส่ ถุงพลาสติก มัดปากก่อนทิ้งจะได้ไม่มี กลิ่นแต่ถ้าแยกได้หมดก็ดีนะ... อยาก อบรมเรื่องการจัดการขยะที่ถูกวิธี เหมือนกันจะได้ทำถูก” ที่นี้ไม่ใช่ โรงพยาบาล เลยไม่แยกขยะกะ	การจัดการขยะในองค์กรจะอยู่ใน ลักษณะต่างคนต่างทำ เนื่องจากความไม่ สอดคล้องในวิถีคิดของบุคลากร

Memmo

ผู้ให้ข้อมูลทุกคน ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลดีมาก แต่บางคนดูท่าทางลังเลไม่แน่ใจ
ว่าสิ่งที่ปฏิบัติถูกต้องหรือไม่

ข้อมูลที่ได้โดยสรุปเป็นอย่างไร

บุคลากรยังมี การรับรู้ และความเข้าใจไม่ตรงกัน เกี่ยวกับการจัดการขยะ ส่งผลให้ การ
ปฏิบัติไม่สอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกัน

ความรู้สึกของผู้วิจัยต่อข้อมูลเป็นอย่างไร รู้สึกสงสัยว่าหน่วยงานมีแนวทางปฏิบัติในการ
จัดการขยะหรือไม่/อย่างไร ทำไมบุคลากรจึงมีการรับรู้และความเข้าใจไม่ตรงกัน

การเก็บข้อมูลครั้งต่อไปควรจะทำอย่างไร

พรุ่งนี้จะไปถามพยาบาล และขอคู่มือข้อกำหนด/แนวทางในการจัดการขยะของหน่วยงาน
หลังจากเก็บข้อมูลในแต่ละวันเสร็จผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลที่บันทึกไว้ซ้ำแล้ว ซ้ำอีก (reading and
reading) เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยอย่างลึกซึ้ง (intimate familiarity) ซึ่งจะนำไปสู่การระบุประเด็น
หลัก (themes) ต่างๆในปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการอ่านข้อความเพื่อติดป้ายรหัส (Code Labeling)

ตัวอย่างการติดป้ายรหัส

ประเด็นหลัก (themes)	รหัส (code)	นิยาม
ภาระงาน work	W.	งานทุกประเภทของบุคลากรในศูนย์สาธิตการพัฒนาคเด็กทั้งงานประจำและงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานประจำ
รายละเอียดงาน Job Description	Jd.	การบรรยายลักษณะงานอย่างละเอียดของบุคลากรแต่ละระดับ ทั้งในเรื่องขอบเขตของงาน วิธี และ ขั้นตอน ของ การทำงาน
นโยบาย Policy	Pl.	คือ หลักเกณฑ์ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารกำหนดขึ้นเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและมีมาตรฐานหรือรูปแบบเดียวกัน อย่างต่อเนื่อง
การสื่อสาร Communication	Cm.	การสื่อสาร/ถ่ายทอดความรู้ในกระบวนการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในศูนย์สาธิตการพัฒนาคเด็ก
การนิเทศกำกับติดตาม Supervision and Monitoring	Sm.	การติดตามตรวจสอบช่วยเหลือ แนะนำในเรื่องกระบวนการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของบุคลากรในศูนย์สาธิตการพัฒนาคเด็ก
วัฒนธรรมองค์กร Corporate Culture	Cc.	วิถีการดำเนินชีวิต/ แนวทางการทำงานของบุคลากรที่มีการถ่ายทอด/ปฏิบัติต่อกันมา จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละองค์กร

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการนำข้อมูลที่ติดป้ายรหัสมาจัดหมวดหมู่

Code	Sheet	Row	Data	Observe	Comment
W.	1	14-15	“ศูนย์เรามันเก่า และบริเวณกว้าง แต่ก่อนมีคนสวน 4คน ตอนนี้เหลือแค่ 2 ไม่รับเพิ่ม ที่จริงน่าจะมีคนสวนประจำศูนย์ ถ้ามีคนงานประจำจะสะอาดขึ้น”		
Pl.	2	4	ที่นี่ไม่ใช่รพ. เลยไม่แยกขยะคะ		

ตารางที่ 4 ตัวอย่าง การจัดแสดงข้อมูลเป็นกลุ่มย่อยและสร้างข้อความเชิงวิเคราะห์

Code	Sheet	Row	Data	Emic Analytic Text	Etic Analytic Text
Cc.	1	9-10 12-13	“ที่นี่ต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ ไม่ได้ทำหน้าที่ครูอย่างเดียว” .. บางทีต้องเป็นคนงานด้วย นี่ วันเสาร์เขาทาสี ห้องและเลข ต้องเก็บกวาด ต้องถู ถ้าไม่ทำก็ไม่รู้ว่าใครจะทำ ห้องเราเอง” คนทำความสะอาดสวนเดือนนี้ยังไม่มาเก็บกวาดไปไม้...เขาบอกว่าไปทำที่อื่น..บางที่เราว่างก็กวาดให้..ถือว่าเป็นที่ที่เรายู่อเอง”...	บุคลากรแต่ละคนต้องทำงานหลายหน้าที่เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลัง	บุคลากรในศูนย์สาธิตการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่จะมีอายุการทำงานยาวนานมีความผูกพันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกันส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูล